

Índex

Presentació

Arguments científics per a la convivència: guia didàctica

UNITAT 1: Espais de convivència

concepte 1: Convé conviure?

concepte 2: Com partir

concepte 3: Estratègies amables

UNITAT 2: Higiene i salut

concepte 1: Salut individual

concepte 2: Salut col·lectiva

concepte 3: Jo controlo

UNITAT 3: Soroll

concepte 1: Soroll i comunicació

concepte 2: Soroll i salut

concepte 3: Soroll en societat

UNITAT 4: De mica en mica

concepte 1: De poc a massa...

concepte 2: Deixem bona petjada?

concepte 3: Arqueologia entre deixalles

L'Ajuntament de Barcelona s'ha ocupat en els darrers temps d'una qüestió de vital importància per la ciutat: la convivència en els espais comuns. Per aquest motiu s'han endegat diverses línies de treball per a la millora del civisme, tant des de la vessant educativa, com des de l'exercici de l'autoritat o l'adequació dels serveis als nous usos de l'espai públic.

De les anàlisis i reflexions que han acompanyat aquest procés de treball se'n desprèn que el corpus de valors i normes que tradicionalment eren compartides, conegudes i observades per a tothom, s'ha afeblit i s'ha diversificat de tal manera que allò que els sociòlegs anomenen el capital social, actualment és molt fràgil i cal reactivar-lo.

El material que teniu a les mans pretén ser una eina de suport per a donar arguments, i raons de pes científic, als nois i noies adolescents a partir de les quals fonamentar les seves estratègies de convivència. Comprendran que conviure és inevitable, i que conviure comporta renunciïes individuals a favor de l'organització col·lectiva, però que finalment, i també des de la perspectiva individual, conviure és rendible.

Ara bé, a l'adolescència la recepció de normes és difícil. Cal explorar i identificar noves maneres de promoure aquests valors entre els joves evitant moralismes i valoracions subjectives, oferint informació argumentada i propera als interessos dels alumnes. Aquest material apel·la directament a la seva intel·ligència.

Es tracta d'una aportació orientada a què els ciutadans del futur creïn una comunitat on la convivència sigui més amable.

Arguments científics per a la convivència: guia didàctica

Context: El civisme és una eina que afavoreix la convivència. Es basa en normes lògiques facilitadores. Promou el respecte i la igualtat, el sentiment de responsabilitat i el d'integració, alhora que reforça el sentiment de pertinença a un grup.

Objectius: Conscienciar els adolescents dels valors del civisme i de la convivència mitjançant exemples i raonaments científics.

A qui s'adreça: A estudiants entre 14 i 16 anys. Són els ciutadans del futur i es troben en una edat molt competitiva. És el moment que irromp la dimensió social de l'individu, l'esperit crític i la construcció identitària.

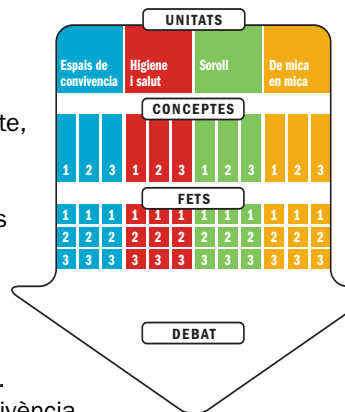
Procediment: El material consta de 4 unitats:

1. Espais per a la convivència,
2. Salut i higiene,
3. Soroll,
4. De mica en mica.

Cada unitat s'estructura segons 3 conceptes i cada un d'ells es basa en 3 fets, que són exemples del concepte que es vol transmetre. A fi de defugir de situacions allisonadores, es vol motivar els estudiants a deduir altres exemples, en un exercici d'autoaprenentatge.

La presentació a l'aula pot seguir el patró següent:

- Després d'analitzar els 3 fets d'un concepte, cada alumne escriu en un paper la resposta a les preguntes proposades.
- Un cop vistos els 3 conceptes, i anotades les respostes, es passa al debat conjunt.

Guió per al debat conjunt

1. Comentar els exemples presentats.
2. Demanar exemples anàlegs als alumnes.
3. Identificar barreres que dificulten la convivència.
4. Aportar idees per trencar-les i aplicar-les a la vida quotidiana a fi d'assolir una convivència més fàcil i respectuosa.
5. Què podem fer perquè la comunitat a la qual pertanyem progressi?

Durada: Cada unitat pot durar entre una i dues sessions, segons la dedicació que la persona docent hi vulgui destinar. L'estructura modular del CD també permet treballar cada concepte individualment.

Material: En obrir el CD trobareu la guia docent general. Dins de cada unitat hi ha la presentació en powerpoint, la corresponent guia docent i altres materials complementaris per aprofundir en el tema.

UNITAT 1: Espais per a la convivència

Els humans som animals socials obligats a conviure i, per tant, hem de compartir espais i recursos. Això comporta beneficis i inconvenients; el balanç que en puguem fer determina la qualitat de la nostra convivència. Per optimitzar aquests beneficis tenim dues eines: competir i cooperar. Ambdues són necessàries i estan programades a les nostres bases biològiques però... potser una funciona millor que l'altra?

Objectius

- Evidenciar que la convivència és una necessitat de moltes espècies i de la nostra en particular.
- Comprendre que les normes de convivència són dinàmiques i estan pensades per garantir els acords entre les persones.
- Mostrar que la cooperació amb els altres és una estratègia que, fins i tot considerada egoïstament, surt a compte.

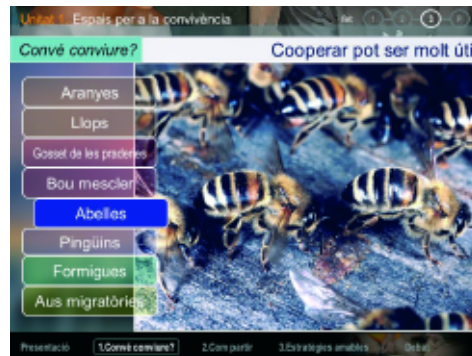
Debat final

Al final de la unitat es proposa un debat que prengui com a punt de partida la percepció personal dels alumnes respecte de la convivència. És recomanable que la reflexió abasti tant els aspectes positius com els negatius, per tal que el veritable argument recaigui en el balanç.

CONCEPTE 1: Convé conviure?

Una mà renta l'altra i les dues renten la cara.

Proverbi universal

A la natura trobem molts exemples que mostren que viure junts comporta uns beneficis notables. El treball en equip permet assolir allò que no es pot assolir individualment. Però no tots els grups són iguals. Els grups heterogenis gaudeixen de més avantatges que els que són massa homogenis.

CONCEPTE 2: Com partir

Cuentas claras, amistades largas.

Refrany popular de El Salvador

Les primeres normes de convivència tenen a veure amb els models d'intercanvi. Des dels petits grups de caçadors i recol·lectors fins a la globalització, hem anat substituint la confiança en l'individu per la confiança en un sistema. Aquesta necessitat d'enteniment entre persones alienes ha configurat totalment la nostra història.

CONCEPTE 3: Estratègies amables

Si la honradez no fuera un deber, debería ser un cálculo.

Concepción Arenal (1820–1893), escriptora gallega

Robert Axelrod es va preguntar si els nostres gens ens poden programar per ser preferentment cooperadors o preferentment competidors. Per tal d'estudiar-ho, va dissenyar un experiment matemàtic amb el conegut joc del «Dilema del presoner». El resultat va ser molt contundent: ser amable però no ingenu és objectivament la millor estratègia per conviure.